

Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales (U.A.B.)
segon semestre, curs 1994-95
professor: Roser Nicolau, dept. d'Economia i d'Hist. Econòmica
despatx: B3-107, tlf.: 581.18.15
tutories: dimecres i divendres de 15 a 16,30h.

programa
DEMOGRAFIA I ECONOMIA DE LA POBLACIÓ

Introducció: el desenvolupament de la demografia en relació a l'estadística i l'economia; presentació del programa.

primera part
ANÀLISI DEMOGRÀFICA

1. Els inicis de l'anàlisi demogràfica: la recerca de regularitats estadístiques. Els éxits de l'anàlisi demogràfica: la construcció de taules, la separació dels factors i dels efectes. Algunes qüestions actuals de l'anàlisi demogràfica: l'utilitat dels models de població i els límits de les previsions demogràfiques.
2. L'observació dels fenòmens demogràfics:
 - 2.1. Formes d'observació.
 - 2.2. Fiabilitat i tipus d'errors de les fonts demogràfiques: censos, padrons, estadístiques del moviment natural i migratori.
 - 2.3. Fonts complementàries, enquestes.
3. La referència temporal dels fenòmens demogràfics: el diagrama de Lexis.
4. Tipus de magnituds (stocks i fluxes) i de mesures (proporcions, taxes i probabilitats).
5. La descripció dels fenòmens:
 - 5.1. Tipus de fenòmens: fatals (o no fatals), compatibles (o excloents) i renovables (o no renovables).
 - 5.2. Intensitat i calendari dels fenòmens.
 - 5.3. El model de taula demogràfica.
6. Les òptiques d'anàlisi: longitudinal, transversal i per duració.
 - 6.1. Taules longitudinals i transversals. Generacions reals i generacions fictícies.
 - 6.2. La distinció entre els efectes d'edat, de generació i del moment. Anàlisi de casos.
7. L'anàlisi transversal i l'estudi d'una població:
 - 7.1. L'estructura per sexes i edats.
 - 7.2. Altres característiques i formes de representació gràfica.
 - 7.3. Taxes brutes i taxes específiques.
 - 7.4. Procediments per neutralitzar l'efecte estructura: l'estandarització directa (o tipificació de l'estructura) i l'estandarització indirecta (o tipificació del fenomen).
 - 7.5. Aplicació de l'estandarització. Anàlisi de casos.

- 8 . L'anàlisi de la mortalitat.**
 - 8.1. Taxes brutes, per edats i quocients de mortalitat.**
 - 8.2. Funcions i relacions de la taula de mortalitat.**
 - 8.3. La mortalitat infantil, l'esperança de vida en néixer i a diverses edats.**
 - 8.4. Construcció i interpretació de taules de mortalitat del moment.**
 - 8.5. Mètodes indirectes per estimar la mortalitat de poblacions amb estadístiques incompletes: el mètode de les defuncions, el càlcul dels sobrevivents i l'ús de taules tipus de mortalitat.**

- 9 . L'anàlisi de la nupcialitat.**
 - 9.1. Interés demogràfic: els models i pautes de nupcialitat a Europa i altres regions.**
 - 9.2. Interés metodològic: la interferència de fenòmens, els mètodes d'observació i medicació.**
 - 9.2. Taules de nupcialitat del moment i de les generacions.**
 - 9.3. Els indicadors de intensitat i calendari de la nupcialitat.**

- 10 . L'anàlisi de la fecunditat**
 - 10.1. Les variables intermèdies o immediates de la fecunditat: la distinció entre paràmetres biològics i comportaments.**
 - 10.2. Taxes de natalitat, fecunditat i reproducció.**
 - 10.3. Taules de fecunditat del moment i de les generacions.**
 - 10.4. Relacions entre els indicadors transversals i longitudinals.**
 - 10.5. L'estudi de la fecunditat amb estadístiques incompletes: els índexs de Princeton, els índexs obtinguts a partir de censos i d'enquestes retrospectives.**

- 11. Creixement i reproducció de les poblacions**
 - 11.1. La mesura del creixement: els tipus de taxes i el seu càlcul.**
 - 11.2. Els components del creixement i la reproducció d'una població. La taxa neta de reproducció, la taxa de reproducció dels anys viscuts i la taxa intrínseca de creixement.**

- 12. Els models de població**
 - 12.1. Característiques i propietats de les poblacions estables**
 - 12.2. Aplicacions analítiques del models de població: presentació d'alguns exemples.**

- 13 . Perspectives demogràfiques**
 - 13.1. Projeccions principals i derivades. Tècniques usuales.**
 - 13.2. Resultats de les previsions i errors més habituals.**
 - 13.3. Passat, present i futur en demografia.**

segona part
ECONOMIA DE LA POBLACIÓ

- 14. Les teories macrodemogràfiques
 - 14.1. El model malthusià
 - 14.2. Les tesis revisionistes del model malthusià
 - 14.3. El model de la transició demogràfica

- 15. Les teories econòmiques de la fecunditat.
 - 15.1. Fets sobresortints en l'evolució contemporània de la fecunditat. Els països occidentals i altres grups de països.
 - 15.2. Els anàlisis econòmics i la teoria micro-econòmica de la fecunditat: G. Becker i l'escola de Chicago.
 - 15.3. El estudi dels cicles econòmics i les seves relacions amb els cicles demogràfics, migratoris i de la fecunditat: B. Thomas i R. Easterlin.
 - 15.4. La perspectiva antropològica de J. Cadwell i la teoria dels fluxes intergeneracionals.

- 16. Desenvolupament econòmic i determinants de la mortalitat
 - 16.1. Anàlisi i interpretació del descens secular de la mortalitat en els països industrialitzats
 - 16.2. L'explicació dels diferencials internacionals de la mortalitat en el segle XX.

- 17. Les conseqüències econòmiques de l'evolució demogràfica, en els països occidentals
 - 17.1. Els nivells d'activitat i ocupació de la població.
 - 17.2. Inmigració i mercat de treball.
 - 17.3. Estructura per edats i composició de la demanda de bens i serveis.
 - 17.4. Justificació i l'eficàcia de les polítiques natalistes i migratòries.

MANUALS D'ANALISI DEMOGRÀFICA

- GERARD, H. i WUNSCH, G. 1975. Demografía. Madrid, Ed. Pirámide.
- HENRY, L. 1976. Demografía. Análisis y modelos. Barcelona, Ed. Labor
- LEGUINA, J. 1981. Fundamentos de demografía. Madrid, Siglo XXI
- PRESSAT, R. 1979. Demografía estadística. Barcelona, Ariel
- PRESSAT, R. 1983. El análisis demográfico. México, Fondo de Cultura Económica.
- PRESSAT, R. 1977. La práctica de la demografía. 30 problemas. México, Fondo de Cultura Económica.
- TAPINOS, G. 1990. Elementos de demografía. Madrid, Espasa Calpe.

CRITERIS D'AVUACIÓ

L'assignatura serà avaluada mitjançant les notes obtingudes en tres examens (a mitjan març, mitjan abril i començament de juny) i tres treballs. La nota final serà la mitjana aritmètica d'aquestes sis notes.

Els tres treballs es faran bàsicament fora de les hores de classe, però una part es resoldrà a classe amb un breu exercici escrit (en dos casos) i una exposició oral (en un cas).